ឯកសារដើម
ORIGINAL/ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 06-Sep-2012, 16:00
CMS/CFO: Krystal THOMPSON

នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ	:	០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ
ដាក់ទៅ	:	អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ថ្ងៃដាក់	:	ថ្ងៃទី៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២
ភាគីអ្នកដាក់	:	សហព្រះរាជអាជ្ញា
ភាសាដើម	:	អង់គ្លេស

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង: សាធារណៈ/Public

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:

ការពិនិត្យឯកសារបណ្ដោះអាសន្នឡើងវិញ:

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:

ហត្ថលេខា:

ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងសំណើធ្វើឡើងដោយ អៀង សារី និង នួន ជា សុំប្រើប្រាស់សម្ភារៈឯកសារក្នុងអំឡុងពេលសួរដេញដោល PHILIP SHORT

អ្នកដាក់ឯកសារ:

សហព្រះរាជអាជ្ញា

លោកស្រី ជា លាង

លោក Andrew CAYLEY

អ្នកទទួលឯកសារ:

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ចៅក្រម និល ណុន, ប្រធាន

ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT

ចៅក្រម យ៉ា សុខន

ចៅក្រមJean-Marc LAVERGNE

ចៅក្រម យូរ ឧត្តរា

សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី:

ពេជ អង្គ

Elisabeth SIMONNEAU FORT

ចម្លងជូន:

ជនជាប់ចោទ

នួន ជា

អៀង សារី

ខៀវ សំផន

មេធាវីការពារក្ដីជនជាប់ចោទ:

លោក សុន អរុណ

លោក Michiel PESTMAN

លោក Victor Koppe

លោក អាង ឧត្តម

លោក Michael G.KARNAVAS

លោក គង់ សំអុន

Anta GUISSÉ
លោក Arthur VERCKEN
លោក Jacques VERGÈS

I. សេចក្តីផ្តើម

១. ក្រុមមេធាវីការពារក្តី អៀង សារី និង នួន ជា បានដាក់សំណើជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សុំប្រើឯកសារជាក់លាក់មួយចំនួន (“ឯកសារ”) ក្នុងពេលសួរដេញដោលលោក Philip Short ជាអ្នកដែលត្រូវបានកំណត់ពេលមកផ្តល់សក្ខីកម្មដោយចាប់ផ្តើមនៅថ្ងៃទី១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១២[1] នេះ។ ដោយសារ ជាបញ្ហានៃគោលការណ៍ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនមានគោលជំហរដែលថា ក្រុមមេធាវីការពារក្តី គួរតែត្រូវបានច្រានចោលជាមុន ដោយមិនឲ្យស្វែងរកនូវការពឹងផ្អែកទៅលើឯកសារទាំងនេះទេ ដោយហេតុ ថា (ក) ឯកសារទាំងនេះ អាចឲ្យគេរកបានតាំងពីមុនសវនាការបានចាប់ផ្តើម និង/ឬ (ខ) ឯកសារ មិនត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងបញ្ជីឯកសារតាមវិធាន ៨០ ដែលបានដាក់ជូននៅមុនពេលចាប់ផ្តើម សវនាការ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា ការជូនដំណឹងឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់កំពុងត្រូវបានផ្តល់ជូនទៅគ្រប់ភាគីទាំងអស់ហើយ ដែល ឯកសារនិមួយៗគួរត្រូវបានពិនិត្យដើម្បីកំណត់ថាតើ វាមានផ្ទុកនូវឯកសារ ពាក់ព័ន្ធឬទេ ហើយថាតើ ឯកសារ ទាំងនោះត្រូវលើយកមកដើម្បីសួរដេញដោលលោក Short ឲ្យបានត្រឹមត្រូវ។ សេចក្តីសន្និដ្ឋានជាក់លាក់ទាក់ទងនឹងឯកសារនិមួយៗទាំងនេះមានចែងដូចខាងក្រោម។

II. ឯកសារដែលបានស្នើសុំដោយមេធាវីការពារក្តី អៀង សារី

ការតស៊ូមតិរបស់ក្រុមបីសាច: មិនគួរមានតុលាការកាត់ទោសខ្មែរក្រហម

២. មេធាវីការពារក្តីអះអាងថា ឯកសារនេះ “មានភាពពាក់ព័ន្ធពីព្រោះវាបាននិពន្ធឡើងដោយលោក SHORT និងបញ្ចេញទស្សនៈរបស់លោកលើបញ្ហាផ្សេងៗដែលជាប់ទាក់ទិននឹងសំណុំរឿង ០០២/១ មានដូចជា ចេតនារបស់មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ទាក់ទងនឹងចាម ហើយនឹងការជាប់ទាក់ទងទៅនឹងមន្ទីរស-២១”។ សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថាបញ្ហាចេតនា គឺជារឿងដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវធ្វើការកំណត់សម្រេចស្តាប់គ្រប់ភ័ស្តុតាងទាំងអស់។ វាជា “បញ្ហាចុងក្រោយបង្អស់” ក្នុងករណីនេះ វាមិនមែនទាក់ទិននឹងអ្វីដែលជាមតិរបស់លោក Short នឹងជួយដល់តុលាការ

[1] **E226** “សំណើតាមវិធាន ៨៧ សុំប្រើប្រាស់ឯកសារក្នុងអម្លុងពេលសួរដេញដោលសាក្សី PHILIP SHORT” (មេធាវីការពារក្តី នួន ជា); **E226/1** “សំណើរបស់ អៀង សារី អនុលោមតាមវិធាន៨៧(៤) ពាក់ព័ន្ធនឹងសម្ភារៈឯកសារដែលអាចនឹងយកមកប្រើក្នុងអម្លុងពេលសួរដេញដោលអ្នកជំនាញ PHILIP SHORT”។

នោះទេ។ ក្នុងខណៈដែលក្រុមមេធាវីការពារក្តីអាចធ្វើសួរលោក Philip Short នូវសំណួរ ផ្សេងៗ អំពីរឿងនយោបាយ និងសកម្មភាពទាំងឡាយរបស់បក្សកុម្មុយនីសកម្ពុជា (បកក) និងរបបកម្ពុជាប្រជាធិតេយ្យទាក់ទងជនជាតិចាម តែមិនអនុញ្ញាតឲ្យក្រុមមេធាវីការពារក្តីសួរ លោក Philip Short ឲ្យបញ្ចេញទស្សនៈអំពី: (i) ថាតើជនជាប់ចោទមានចេតនាប្រល័យពូជសាសន៍ចាំបាច់ទាក់ទងនឹងប្រជាជនចាមដែរឬអត់ ឬ (ii) ទាក់ទងនឹងប្រជាជនចាមដដែល ថាតើសកម្មភាពផ្សេងៗរបស់របបនេះ រួមបង្កើតបានជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដែរឬអត់នោះទេ។ ការព្យាយាមដើម្បីទាញយកមតិរបស់លោក Philip Short លើបញ្ហានេះ គឺជាការដណ្តើមតួនាទីរបស់តុលាការ។ សំណួរដូច្នេះមិនអាចអនុញ្ញាតឡើយ ដោយហេតុថា វាមិនសំដៅទៅលើអង្គហេតុនៃរឿងក្តីនេះ តែជាបញ្ហានៃការទទួលខុសត្រូវ និងជាតួនាទីតែមួយគត់ដែលបានរក្សាទុកឲ្យតុលាការនេះ។

៣. ចំពោះ មន្ទីរស-២១ សហព្រះរាជអាជ្ញា សូមលើកជាយោបល់ថាដូចគ្នានឹងលោកសាស្ត្រាចារ្យ Chandler ដែរ គឺលោក Philip Short អាចនឹងត្រូវបានគេសួរសំនួរផ្សេងៗ ផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការដឹងឮរបស់គាត់អំពីអង្គហេតុនានា ដូចជាអំពីការទំនាក់ទំនងរវាងជនជាប់ចោទ និងមន្ទីរស-២១ ។ នៅក្នុងអត្ថបទនេះ ត្រូវបាននិពន្ធនៅក្នុងឆ្នាំ២០០០ (នៅមុនការបោះពុម្ពផ្សាយសៀវភៅរបស់គាត់ស្តីពីបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា (CPK) និងកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (DK)) លោក Short បានថ្លែងថា៖

> *គ្មាននរណាម្នាក់អាចប្រកែកបានដោយសមហេតុសមផលថា នួន ជា ជាអ្នកទទួលខុសត្រូវលើបញ្ហាសន្តិសុខទាំងមូល ចំណែកឯ សុន សេន វិញទទួល ខុសត្រូវដោយផ្ទាល់លើមន្ទីរស-២១។ មេដឹកនាំដទៃទៀតក៏សុទ្ធតែបានដឹង អំពីថាតើអ្វីខ្លះបានកើតមានឡើងនៅទីនោះដែរ ហើយដោយសារថាពួកគាត់គឺជាសមាជិកនៃគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍នៃ បកក នោះ យ៉ាងហោចក៏ពួកគាត់ធ្លាប់បានចូលរួមចំណែកនៅក្នុងការចាត់វិធានការណ៍ ដោយទទួលខុសត្រូវជាសមូហភាពនៅក្នុងនោះដែរ។*

សហព្រះរាជអាជ្ញាឯកភាពថា មេធាវីគួរត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យធ្វើការតាំងសំនួរដេញដោលលោក Short ដើម្បីឲ្យលោកធ្វើការអត្ថាធិប្បាយថែមទៀតអំពីបញ្ហានេះ។

III. ឯកសារដែលបានស្នើសុំដោយមេធាវីការពារក្តី នួន ជា

ក. អត្ថបទនិពន្ធដោយ Blythe Yee, ដែលមានចំណងជើងថា៖ "ការបើកបរនៅក្នុងភាពខ្មៅងងឹត" 'Navigating Darkness', កាសែត Asian Wall Street Journal, ចុះផ្សាយ ថ្ងៃទី១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០៥

៤. អត្ថបទនេះក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នមានតែជាភាសាបារាំង ហើយវាហាក់ដូចជាមានតែសេចក្តីសង្ខេបនៃអត្ថបទនោះប៉ុណ្ណោះ ដែលមានរាយនៅក្នុងបញ្ជីនៅក្រោមអនុកថាខណ្ឌ "ខ"។ អត្ថបទនេះកំពុងតែត្រូវបានដាក់ឲ្យបកប្រែទាំងមូល សហព្រះរាជអាជ្ញា មិនជំទាស់ទេ ក្នុងការប្រើ ប្រាស់នូវអត្ថបទនេះ សម្រាប់មូលហេតុដូចគ្នាដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្រោម អនុកថាខណ្ឌ "ខ" ខាងក្រោម។

ខ. Charlie Rose (ប្រតិចារិកនៃការធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយលោក Philip Short), ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៥

៥. សហព្រះរាជអាជ្ញា មិនជំទាស់ទេ ក្នុងការប្រើប្រាស់នូវឯកសារនេះ ហើយដាក់សារណាដដែល ត្រង់កថាខណ្ឌទី២ខាងលើ មកម្តងទៀត។ នៅក្នុងអម្លុពេលធ្វើសម្ភាសន៍នោះលោក Philip Short បានធ្វើសេចក្តីអធិប្បាយផ្សេងៗស្តីពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ លោក ជា ស៊ីម ដោយបានថ្លែងថា ជា ស៊ីម "ដៃគាត់មានប្រឡាក់ឈាម"។ ដើម្បីបង្ការទុកជាមុននូវការជំទាស់ណាមួយចំនួនដែលអាចនឹងត្រូវបានលើកឡើងសំនួរទាក់ទងអំពី ជា ស៊ីម មេធាវីការពារក្តីគួរតែត្រូវបានធ្វើការណែនាំ ដើម្បីឲ្យបញ្ជាក់ថាតើពួកគេមានបំណងចង់សួរដេញដោលលោក Philip Short លើប្រធានបទនេះដែរឬទេ? និងដើម្បីធ្វើយុត្តិកម្មអំពីកម្រិតនៃការជាប់ទាក់ទងនៃសំនួរទាំងនេះទៅនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងសវនាការនេះ។

គ. Brendan Brady, "កម្ពុជាប្រឈមនឹងពាក្យ G " ('Cambodia confronts the 'G" Word'), គោលនយោបាយក្រៅប្រទេស, ចុះថ្ងៃទី៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០

៦. ដោយសារមូលហេតុដូចបានជំរាបជូនក្នុងកថាខណ្ឌទី២ ខាងលើ សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថាមតិរបស់លោក Short អំពីភាពសមស្របនៃបទចោទប្រកាន់នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺជាការដណ្តើមយកមុខនាទីរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ហើយវាក៏មិនមែនជាបញ្ហាសមស្រប និងពាក់ព័ន្ធដែរ

សម្រាប់មតិរបស់អ្នកជំនាញ។ ទន្ទឹមនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមជំទាស់នឹងការប្រើប្រាស់ឯកសារនេះ។

ឃ. "អតីតមេខ្មែរក្រហម ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍" Press TV, ផ្សាយថ្ងៃទី១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩

៧. សេចក្តីយោងតែមួយរបស់ លោក Short គឺមានដូចតទៅ៖

លោក Philip Short ដែលជាអ្នកនិពន្ធសៀវភៅជីវប្រវត្តិរបស់ ប៉ុល ពត បាន ហៅបទចោទប្រកាន់ថា "បានកាត់យល់ខុស និង មិនមានប្រយោជន៍" - "ហេតុអ្វីបានជាធ្វើទឹកឲ្យល្អក់ ដោយការនាំយកនូវបទចោទដែលមានមន្ទិល មក បណ្តាលឲ្យអង្គជំនុំជម្រះរឹតតែជាប់គាំងបន្ថែមទៀតតែប៉ុណ្ណោះ? ឱ! អនិច្ចាអើយ សេចក្តីល្ងង់ខ្លៅនេះ និងគំនិតដ៏ច្រឡំបល់តាមបែបមួយនេះ បានចារឹកលក្ខណៈឲ្យអង្គជំនុំជម្រះនេះតាំងពីដើមដំបូងមកម្ល៉េះ។

៨. ទស្សនៈរបស់លោក Short ទាក់ទងទៅនឹងបទចោទ គឺ មិនមានការពាក់ព័ន្ធណាមួយឡើយ។ អវត្តមានយុត្តិកម្មបន្ថែមទៀតពីមេធាវីការពារក្តី ទាក់ទងនឹងរបៀបដែលគេអាច តាំងសំនួរដល់ លោក Short ដែលមានមូលដ្ឋាននៅលើខ្លឹមសារនៃឯកសារនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមជំទាស់ទៅនឹងការប្រើប្រាស់របស់វា ដោយលើទឡ្ហីករណ៍ពីភាពមិនមានជាប់ពាក់ព័ន្ធ។ ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ណាក៏ដោយ សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមដាក់ជូននូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនដដែល ត្រង់កថាខណ្ឌទី២ ខាងលើ។

ង. "ម៉ៅ សេទុង មិនបានរៀបចំ Philip Short សម្រាប់ ប៉ុល ពត ទេ"

៩. ឯកសារនេះមានសម្ភារៈពាក់ព័ន្ធទាក់ទងទៅនឹងវិធីសាស្ត្រក្នុងការស៊ើបអង្កេតដែល លោក Short បានប្រើប្រាស់នៅក្នុងការស្រាវជ្រាវសៀវភៅរបស់គាត់ "ប៉ុល ពត៖ កាយវិភាគសាស្ត្រអំពីសុបិនអាក្រក់មួយ" (Pol Pot: Anatomy of a Nightmare) ហើយសហព្រះរាជអាជ្ញា មិនជំទាស់ទៅនឹងការសួរដេញដោលពីសៀវភៅនេះទេ។

១០. សហព្រះរាជអាជ្ញាកត់សំគាល់បន្ថែមថា ឯកសារដែលបានស្នើឡើងដោយមេធាវីការពារក្តី នួន ជា ហាក់ដូចជាឯកសារដែលពួកគេបានរៀបចំឡើង ជាជាងអត្ថបទច្បាប់ដើម។ មុនពេលឯកសារណាមួយនៃឯកសារទាំងនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងតុលាការ មេធាវីការពារក្តី នួន ជា គួរតម្រូវឲ្យធ្វើការពន្យល់ពីរបៀបដែលឯកសារទាំងនេះត្រូវបានរៀបចំឡើង ពីប្រភពដែលទទួលបានអត្ថបទ និងប្រតិចារឹកដូចដែលគេបានអះអាង ឬព័ត៌មានផ្សេងទៀតឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីធានាអំពីយថាភូត និងភាពជឿទុកចិត្តបានចំពោះឯកសារទាំងនេះ។

IV. ការជូនដំណឹងអំពីសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា តាមវិធាន ៨៧(៤)

១១. សហព្រះរាជអាជ្ញា ផ្តល់ការជូនដំណឹងជាមុនស្តីពីបំណងរបស់ខ្លួនក្នុងការធ្វើសំណើរបស់ខ្លួន តាមវិធាន៨៧.៤ ទាក់ទងទៅនឹងការថតជាខ្សែវីឌីអូនៃបាឋកថាដែលបានផ្តល់ដោយលោក Short នៅថ្ងៃទី៩ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៥ នៅសាកលវិទ្យាល័យ California, ទីក្រុង Los Angeles, ប្រទេសសហរដ្ឋអាមេរិក។ បាឋកថានេះអាចរកបាននៅតាមគេហទំព័របណ្ណាល័យវីឌីអូ (www.c-spanvideo.org)។ វាមានរយៈពេលប្រមាណជា ៩១នាទី ហើយមានការពិភាក្សាគ្នាមួយធ្វើឡើងដោយ លោក Short ស្តីពីការស្រាវជ្រាវលំអិត និង របកគំហើញនានាទាក់ទងទៅនឹងប្រវត្តិសាស្ត្ររចនាសម្ព័ន្ធ និង គោលនយោបាយផ្សេងៗរបស់ បកក និងកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ បាឋកថាដែលសហព្រះរាជអាជ្ញា ទើបតែបានដឹងនៅពេលថ្មីៗនេះ គឺគេអាចមើលបាន ក៏ប៉ុន្តែគេមិនអាចទាញយកចេញមកបាន (cannot be downloaded) នៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះទេ។ សំណើបន្ទាន់មួយត្រូវបានធ្វើទៅកាន់អ្នកប្រតិបត្តិគេហទំព័រ ដើម្បីឲ្យបានមកនូវសំណៅចម្លងមួយច្បាប់នៃការថតជាខ្សែវីឌីអូនេះ៕

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២	**លោក យ៉េត ចរិយា** សហព្រះរាជអាជ្ញារង	ភ្នំពេញ	[signature]
	លោក William SMITH សហព្រះរាជអាជ្ញារង		[signature]